Οδηγός πρώτης έρευνας

Σχεδιάγραμμα για πρωτοετείς φοιτητές του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης που κάνουν την πρώτη τους έρευνα. Ενδεικτικό παράδειγμα: «Έρευνα για την ποιότητα της φοιτητικής λέσχης».

Πριν ξεκινήσετε

Έρευνα σημαίνει να απαντήσετε σε ένα ερώτημα με στοιχεία που μαζέψατε οι ίδιοι, και να δείξετε πώς τα μαζέψατε. Η διαφορά από μια γνώμη είναι απλή: το «το φαγητό στη λέσχη είναι άσχημο» είναι γνώμη· το «ρωτήσαμε 200 φοιτητές και οι μισοί βαθμολόγησαν τη γεύση κάτω από 3 στο 5» είναι εύρημα έρευνας.

Τα βήματα μιας έρευνας

1. Διαλέγω θέμα και το κάνω ερώτημα.
2. Διαβάζω τι έχουν γράψει άλλοι.
3. Αποφασίζω πώς θα μαζέψω στοιχεία και από ποιους.
4. Μαζεύω τα στοιχεία.
5. Τα αναλύω.
6. Γράφω τι βρήκα και τι σημαίνει.

Ποσοτική ή ποιοτική; Μια εργασία εξαμήνου μπορεί να γίνει με οποιονδήποτε από τους δύο τρόπους.

	Ποσοτική (αριθμοί)	Ποιοτική (λέξεις)
Απαντά στο	Πόσοι; Πόσο ικανοποιημένοι;	Γιατί; Πώς το ζουν;
Εργαλείο	Ερωτηματολόγιο (π.χ. Google Forms)	Συνεντεύξεις ή ομάδα συζήτησης
Πόσους ρωτάω	Πολλούς (π.χ. 100–200)	Λίγους σε βάθος (π.χ. 8–12)
Παράδειγμα ερωτήματος	«Πόσο ικανοποιημένοι είναι οι φοιτητές από τη λέσχη;»	«Πώς βιώνουν οι φοιτητές την καθημερινή τους εμπειρία στη λέσχη;»

Στο σχεδιάγραμμα, όπου οι δύο τρόποι διαφέρουν, θα δείτε **Εκδοχή Α (ερωτηματολόγιο)** και **Εκδοχή Β (συνεντεύξεις)**. Διαλέξτε μία με τη βοήθεια του διδάσκοντα.

Εξώφυλλο, περίληψη, περιεχόμενα

Αυτά είναι οι πρώτες σελίδες της εργασίας. Η περίληψη γράφεται **τελευταία**, όταν ξέρετε τι βρήκατε.

1. **Εξώφυλλο:** πανεπιστήμιο, τμήμα, μάθημα, τίτλος, ονόματα και ΑΜ της ομάδας, διδάσκων, εξάμηνο.
2. **Περίληψη (150–200 λέξεις):** τι ρωτήσαμε, πώς, τι βρήκαμε, τι προτείνουμε.
3. **Λέξεις-κλειδιά (3–5).**
4. **Περιεχόμενα** (το Word τα φτιάχνει αυτόματα αν χρησιμοποιείτε στυλ «Επικεφαλίδα»).

Παράδειγμα τίτλου. «Πόσο ικανοποιημένοι είναι οι φοιτητές από τη φοιτητική λέσχη; Έρευνα με ερωτηματολόγιο σε φοιτητές του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης». Ο καλός τίτλος λέει **τι** μελετάτε, **πού** και **πώς**.

Παράδειγμα περίληψης (με υποθετικά αποτελέσματα). «Η εργασία εξετάζει πόσο ικανοποιημένοι είναι οι φοιτητές από τη φοιτητική λέσχη. Με ερωτηματολόγιο σε 120 φοιτητές βρήκαμε ότι οι περισσότεροι είναι ικανοποιημένοι από την ποσότητα του φαγητού, αλλά όχι από την ουρά και την ποικιλία. Προτείνουμε επέκταση ωραρίου και τακτική έρευνα ικανοποίησης.»

1. Εισαγωγή

Η εισαγωγή λέει στον αναγνώστη τι θέλετε να μάθετε και γιατί αξίζει. Μισή έως μία σελίδα αρκεί.

Από το θέμα στο ερώτημα (το «χωνί»). Το θέμα είναι πολύ γενικό για να ερευνηθεί· το στενεύουμε βήμα βήμα.

Βήμα	Παράδειγμα
Θέμα	Η φοιτητική λέσχη
Πιο συγκεκριμένα	Η ποιότητα της λέσχης όπως τη βλέπουν οι φοιτητές
Ποιους αφορά	Φοιτητές του δικού μας τμήματος (ή της σχολής)
Ερώτημα	Εκδοχή Α: «Πόσο ικανοποιημένοι είναι οι φοιτητές από τη λέσχη και σε ποια θέματα είναι λιγότερο ικανοποιημένοι;» · Εκδοχή Β: «Πώς περιγράφουν οι φοιτητές την εμπειρία τους στη λέσχη;»

Τι γράφετε στην εισαγωγή

1. **Το πρόβλημα:** η λέσχη είναι μια δημόσια υπηρεσία που χρησιμοποιούν καθημερινά πολλοί φοιτητές, αλλά δεν ξέρουμε με στοιχεία πώς την αξιολογούν.
2. **Γιατί μετράει:** για πολλούς φοιτητές είναι το βασικό γεύμα της ημέρας, και η σίτιση είναι μέρος της κοινωνικής πολιτικής για την εκπαίδευση.
3. **Η σύνδεση με την Πολιτική Επιστήμη:** αξιολογούμε μια **δημόσια πολιτική** και τη σχέση πολίτη (φοιτητή) και θεσμού (πανεπιστήμιο).
4. **Σκοπός:** π.χ. «να καταγράψουμε την ικανοποίηση των φοιτητών και να προτείνουμε βελτιώσεις».
5. **Το ερώτημα** και 2–3 μικρότερα ερωτήματα. Π.χ.: Οι φοιτητές που τρώνε καθημερινά είναι πιο ή λιγότερο ικανοποιημένοι; Τι θα ήθελαν να αλλάξει;
6. **Πώς οργανώνεται η εργασία:** μία πρόταση για κάθε κεφάλαιο.

Προσοχή: το ερώτημα δεν πρέπει να έχει έτοιμη απάντηση. Το «Γιατί είναι άσχημο το φαγητό της λέσχης;» υποθέτει ήδη ότι είναι άσχημο· το «Πώς αξιολογούν οι φοιτητές το φαγητό;» αφήνει τα δεδομένα να απαντήσουν.

2. Τι έχουν πει άλλοι (βιβλιογραφία)

Σε αυτό το κεφάλαιο δείχνετε ότι διαβάσατε τι έχουν γράψει άλλοι και ορίζετε τι εννοείτε με τις λέξεις σας. Για μια πρώτη έρευνα αρκούν 5–10 πηγές.

Πού ψάχνω

- **Google Scholar:** λέξεις όπως «student satisfaction university dining», «service quality SERVQUAL», «ικανοποίηση φοιτητών σίτιση».
- **Ιδρυματικά αποθετήρια** ελληνικών πανεπιστημίων: πτυχιακές και διπλωματικές για την ικανοποίηση φοιτητών.
- **Έγγραφα του πανεπιστημίου:** κανονισμός σίτισης, κριτήρια δωρεάν σίτισης, εκθέσεις της ΜΟΔΙΠ (Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας) για τις υπηρεσίες.
- **Η βιβλιοθήκη της σχολής:** ρωτήστε τον βιβλιοθηκονόμο· είναι η πιο υποτιμημένη βοήθεια.

Αποφεύγετε ως κύριες πηγές τα ιστολόγια και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αν ένα εργαλείο τεχνητής νοημοσύνης σας προτείνει πηγή, βρείτε την και διαβάστε την πριν τη χρησιμοποιήσετε· συχνά δεν υπάρχει.

Τι εννοούμε «ποιότητα»; Η λέξη είναι αόριστη, γιατί ο καθένας σκέφτεται κάτι άλλο. Για να την ερευνήσετε, τη σπάτε σε κομμάτια (διαστάσεις) που μπορούν να ερωτηθούν.

Διάσταση	Τι σημαίνει	Παράδειγμα ερώτησης
Φαγητό	Γεύση, ποσότητα, ποικιλία, υγιεινή διατροφή	«Πόσο ικανοποιημένος είστε από τη γεύση;»
Χώρος	Καθαριότητα, θέσεις, θόρυβος	«Πόσο καθαρή θεωρείτε την αίθουσα;»
Εξυπηρέτηση	Ευγένεια προσωπικού, χρόνος αναμονής	«Πόση ώρα περιμένετε συνήθως στην ουρά;»
Πρόσβαση	Ωράριο, απόσταση, διαδικασία δωρεάν σίτισης	«Σας εξυπηρετεί το ωράριο;»

Ποια θεωρία βοηθάει. Ένα απλό και γνωστό μοντέλο είναι το **SERVQUAL**, που μετρά την ποιότητα μιας υπηρεσίας συγκρίνοντας τι **περιμένει** ο χρήστης με το τι **παίρνει**. Από τη σκοπιά της Πολιτικής Επιστήμης, η λέσχη είναι μια **δημόσια υπηρεσία** και η ικανοποίηση των χρηστών της είναι ένας τρόπος να αξιολογηθεί μια δημόσια πολιτική.

Πώς γράφεται: όχι «ο Α λέει…, ο Β λέει…», αλλά οργανωμένα ανά θέμα: «Πολλές έρευνες δείχνουν ότι οι φοιτητές δίνουν μεγάλη σημασία στη γεύση και στον χρόνο αναμονής (πηγές). Λίγες όμως αφορούν ελληνικά πανεπιστήμια…» Κλείνετε με το τι λείπει και το πώς το καλύπτει η δική σας έρευνα.

3. Πώς θα κάνω την έρευνα (μεθοδολογία)

Εδώ περιγράφετε τόσο καθαρά τι κάνατε, ώστε ένας άλλος φοιτητής να μπορεί να το ξανακάνει. Απαντάτε σε τέσσερα ερωτήματα: τι εργαλείο, ποιους ρωτάω, πώς αναλύω, πώς προστατεύω τους συμμετέχοντες.

	Εκδοχή Α · Ερωτηματολόγιο	Εκδοχή Β · Συνεντεύξεις
Εργαλείο	Google Forms ή Microsoft Forms, 12–15 ερωτήσεις, 5 λεπτά	Οδηγός με 6–8 ανοιχτές ερωτήσεις, 15–20 λεπτά η καθεμία
Ποιους ρωτάω	100–150 φοιτητές του τμήματος, από όλα τα έτη	8–12 φοιτητές με διαφορετική εμπειρία (καθημερινοί χρήστες, σπάνιοι, εκτός έδρας)
Πώς τους βρίσκω	Σύνδεσμος στις ομάδες των ετών, QR έξω από τη λέσχη	Πρόσκληση στο μάθημα, «χιονοστιβάδα» (ένας συστήνει άλλον)
Τι παίρνω	Αριθμούς: ποσοστά, μέσους όρους	Λόγια: εμπειρίες, εξηγήσεις
Ανάλυση	Excel: ποσοστά, μέσος όρος, απλά γραφήματα, σύγκριση ομάδων	Μεταγραφή, χρωματιστές ετικέτες σε φράσεις, ομαδοποίηση σε θέματα
Περιορισμός	Απαντούν όσοι θέλουν, άρα τα αποτελέσματα δεν ισχύουν για όλους	Λίγοι συμμετέχοντες, δεν μιλάμε για «ποσοστά»

Εκδοχή Α · δείγματα ερωτήσεων

1. Πόσες φορές την εβδομάδα τρώτε στη λέσχη; (0 / 1–2 / 3–4 / 5+)
2. Σε ένα από 1 (καθόλου) έως 5 (πολύ), πόσο ικανοποιημένος είστε από: τη γεύση / την ποσότητα / την ποικιλία / την καθαριότητα / το ωράριο / τον χρόνο αναμονής; (ένα ερώτημα για κάθε θέμα)
3. Συνολικά, πόσο ικανοποιημένος είστε από τη λέσχη; (1–5)
4. Έχετε δικαίωμα δωρεάν σίτισης; (Ναι / Όχι / Δεν θέλω να απαντήσω)
5. Έτος σπουδών. (1ο / 2ο / 3ο / 4ο / μεταπτυχιακός)
6. Τι θα αλλάζατε πρώτο στη λέσχη; (ανοιχτή ερώτηση)

Εκδοχή Β · δείγματα ερωτήσεων

1. Περιγράψτε μου μια συνηθισμένη μέρα σας στη λέσχη.
2. Τι σας αρέσει περισσότερο; Τι λιγότερο;
3. Πώς είναι η διαδικασία για να πάρει κανείς δωρεάν σίτιση;
4. Αν μπορούσατε να αλλάξετε ένα πράγμα, ποιο θα ήταν;
5. Πιστεύετε ότι οι φοιτητές έχουν τρόπο να πουν τη γνώμη τους για τη λέσχη; Πώς;

Συμβουλή: μετά από κάθε απάντηση ρωτήστε «Μπορείτε να μου δώσετε ένα παράδειγμα;».

Κανόνες για καλές ερωτήσεις

- Μία ιδέα ανά ερώτηση: όχι «Πώς είναι το φαγητό και το προσωπικό;».
- Ουδέτερη διατύπωση: όχι «Συμφωνείτε ότι το φαγητό είναι κακό;».
- Απλή γλώσσα, χωρίς αρνήσεις και χωρίς τεχνικούς όρους.
- Δοκιμάστε το ερωτηματολόγιο σε 3–5 συμφοιτητές πριν το στείλετε («πιλοτική δοκιμή»).

Ηθική: προστασία των συμμετεχόντων

- Στην αρχή εξηγείτε τον σκοπό, ότι η συμμετοχή είναι εθελοντική και ανώνυμη, και ότι μπορεί κανείς να σταματήσει όποτε θέλει.
- Δεν συλλέγετε ονόματα, email ή ΑΜ.
- Στις συνεντεύξεις ζητάτε άδεια πριν ηχογραφήσετε και αντικαθιστάτε τα ονόματα με κωδικούς (Σ1, Σ2…).
- Η ερώτηση για τη δωρεάν σίτιση αγγίζει οικονομικά ζητήματα· είναι προαιρετική και έχει επιλογή «Δεν θέλω να απαντήσω».
- Γράφετε για την υπηρεσία, όχι για συγκεκριμένους εργαζόμενους της λέσχης.

4. Τι βρήκα (αποτελέσματα)

Εδώ παρουσιάζετε μόνο τι βρήκατε, χωρίς ακόμη τις γνώμες σας. Οι αριθμοί πιο κάτω είναι **υποθετικοί**, για να δείτε πώς στήνεται το κεφάλαιο.

Εκδοχή Α · ερωτηματολόγιο

1. **Ποιοι απάντησαν:** «Απάντησαν 120 φοιτητές· οι 45 είναι πρωτοετείς και οι 70 τρώνε στη λέσχη 3 ή περισσότερες φορές την εβδομάδα.»
2. **Η ικανοποίηση ανά θέμα**, σε έναν πίνακα ή ένα ραβδόγραμμα με τίτλο και πηγή («Πηγή: δική μας έρευνα»).
3. **Συγκρίσεις ομάδων**, π.χ. πρωτοετείς και μεγαλύτεροι, καθημερινοί και σπάνιοι χρήστες.
4. **Οι ανοιχτές απαντήσεις**, ομαδοποιημένες: π.χ. «38 φοιτητές ζητούν περισσότερες χορτοφαγικές επιλογές».

Θέμα	Μέσος όρος (1–5)	% ικανοποιημένοι (4 ή 5)
Ποσότητα	3,9	68%
Καθαριότητα	3,6	57%
Γεύση	3,1	40%
Ωράριο	2,9	35%
Ποικιλία	2,6	28%
Χρόνος αναμονής	2,3	20%

Πώς γράφεται στο κείμενο: «Οι φοιτητές είναι περισσότερο ικανοποιημένοι από την ποσότητα (68%) και λιγότερο από τον χρόνο αναμονής (20%).»

Εκδοχή Β · συνεντεύξεις

Οργανώνετε το κεφάλαιο σε 2–4 θέματα, και στο καθένα δίνετε 1–2 σύντομα αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις.

Θέμα	Υποθετικό απόσπασμα
Η λέσχη ως ανάγκη, όχι ως επιλογή	«Αν δεν ήταν δωρεάν, δεν θα είχα να φάω σωστό γεύμα καθημερινά.» (Σ3)

Θέμα	Υποθετικό απόσπασμα
Η ουρά τρώει το διάλειμμα	«Στην ώρα αιχμής περιμένω 20 λεπτά και χάνω το μάθημα.» (Σ7)
Οι φοιτητές δεν ξέρουν πού να παραπονεθούν	«Δεν έχω ιδέα ποιον ρωτάμε για το μενού.» (Σ2)

Η τρίτη γραμμή έχει και πολιτικό ενδιαφέρον: αφορά τη **συμμετοχή** των χρηστών στις αποφάσεις μιας δημόσιας υπηρεσίας.

5. Συζήτηση και συμπεράσματα

Εδώ εξηγείτε τι σημαίνουν τα ευρήματα και απαντάτε στο ερώτημα της εισαγωγής. Δεν προσθέτετε νέα στοιχεία.

1. **Η απάντηση στο ερώτημα, σε 2–3 προτάσεις.** Π.χ. «Οι φοιτητές είναι ικανοποιημένοι από την ποσότητα και την καθαριότητα, αλλά όχι από την ουρά, το ωράριο και την ποικιλία.»
2. **Σύγκριση με όσα διαβάσατε στο Κεφάλαιο 2:** μοιάζουν τα ευρήματα με άλλα πανεπιστήμια ή διαφέρουν; Γιατί μπορεί να διαφέρουν;
3. **Η ματιά της Πολιτικής Επιστήμης:** τι λένε τα ευρήματα για τη δημόσια υπηρεσία και για τη σχέση φοιτητών και διοίκησης; Π.χ. η έλλειψη καναλιού παραπόνων δείχνει χαμηλή συμμετοχή των χρηστών.
4. **Προτάσεις** προς τη διοίκηση του πανεπιστημίου, που στηρίζονται στα ευρήματα. Π.χ.:
   - Επέκταση ωραρίου ή δεύτερο σημείο διανομής για την ουρά.
   - Μία χορτοφαγική επιλογή κάθε μέρα.
   - Ανώνυμη έρευνα ικανοποίησης κάθε εξάμηνο.
5. **Περιορισμοί:** τι δεν μπορεί να πει η έρευνά σας. Π.χ. «Απάντησαν μόνο φοιτητές ενός τμήματος, οπότε τα αποτελέσματα δεν ισχύουν για όλο το πανεπιστήμιο.» Ο περιορισμός δεν είναι λάθος· λάθος είναι να μην τον δηλώσετε.
6. **Τι θα έκανε μια επόμενη έρευνα:** π.χ. «να ρωτηθούν φοιτητές όλων των σχολών και οι εργαζόμενοι της λέσχης».

Προσοχή στη διατύπωση: γράψτε «τα δεδομένα δείχνουν» και «φαίνεται ότι», όχι «αποδείξαμε ότι». Αποφεύγετε εκφράσεις όπως «η λέσχη είναι απαίσια»· η έρευνα μιλά με αριθμούς και τεκμήρια.

Βιβλιογραφία και παραρτήματα

Βιβλιογραφία. Κάθε πηγή που αναφέρετε στο κείμενο μπαίνει εδώ, αλφαβητικά, με ένα σύστημα (συνήθως APA). Στο κείμενο γράφετε επώνυμο και έτος σε παρένθεση, π.χ. (Parasuraman et al., 1988).

Τύπος πηγής	Πώς γράφεται
Άρθρο	Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing, 64*(1), 12–40.
Βιβλίο	Επώνυμο, Α. (Έτος). *Τίτλος σε πλάγια*. Εκδότης.
Έγγραφο πανεπιστημίου	Όνομα πανεπιστημίου. (Έτος). *Κανονισμός σίτισης φοιτητών*. URL

Δωρεάν εργαλείο που φτιάχνει αυτόματα τις παραπομπές: **Zotero**.

Παραρτήματα, αριθμημένα (Παράρτημα Α, Β…):

- Α. Το ερωτηματολόγιο ή ο οδηγός συνέντευξης, όπως τον δώσατε.
- Β. Το κείμενο ενημέρωσης των συμμετεχόντων.
- Γ. Πρόσθετοι πίνακες ή δείγμα κωδικοποίησης (όχι ολόκληρες οι μεταγραφές).

- Δ. Δήλωση χρήσης εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης, αν τη ζητά ο διδάσκων: ποιο εργαλείο και για ποιον σκοπό.

Χρονοδιάγραμμα, συχνά λάθη και λίστα ελέγχου

Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για εργασία εξαμήνου (περίπου 10 εβδομάδες)

1. Εβδομάδες 1–2: θέμα, ερώτημα, επιλογή Εκδοχής Α ή Β με τον διδάσκοντα.
2. Εβδομάδες 3–4: ανάγνωση 5–10 πηγών και σχέδιο ερωτηματολογίου ή οδηγού.
3. Εβδομάδα 5: πιλοτική δοκιμή σε 3–5 συμφοιτητές και διορθώσεις.
4. Εβδομάδες 6–7: συλλογή δεδομένων.
5. Εβδομάδα 8: ανάλυση (πίνακες και γραφήματα, ή θέματα).
6. Εβδομάδα 9: συγγραφή.
7. Εβδομάδα 10: διάβασμα, διορθώσεις, περίληψη, υποβολή.

Συχνά λάθη στην πρώτη έρευνα

Λάθος	Παράδειγμα	Πώς διορθώνεται
Ερώτημα με έτοιμη απάντηση	«Γιατί είναι κακή η λέσχη;»	«Πώς αξιολογούν οι φοιτητές τη λέσχη;»
Ρωτάω μόνο τους φίλους μου	20 άτομα από την ίδια παρέα	Πρόσκληση σε όλα τα έτη και δήλωση του περιορισμού
Ερώτηση με δύο ιδέες	«Πώς είναι το φαγητό και το προσωπικό;»	Δύο χωριστές ερωτήσεις
Γνώμη στα αποτελέσματα	«Το φαγητό είναι απαίσιο, όπως έδειξε η έρευνα»	«Το 40% είναι ικανοποιημένο από τη γεύση»
Γενίκευση από λίγους	«Οι φοιτητές της χώρας δεν είναι ικανοποιημένοι»	«Οι φοιτητές που απάντησαν στο δικό μας τμήμα…»
Αντιγραφή χωρίς παραπομπή	Κείμενο από ιστοσελίδα ή chatbot	Δικά σας λόγια και παραπομπή στην πηγή

Λίστα ελέγχου πριν από την υποβολή

- ☐Ο τίτλος λέει τι, πού και πώς.
- ☐Το ερώτημα είναι γραμμένο στην εισαγωγή και απαντιέται στα συμπεράσματα.
- ☐Εξηγώ τι εννοώ «ποιότητα».
- ☐Λέω πόσους ρώτησα, πώς τους βρήκα και πότε.
- ☐Οι συμμετέχοντες είναι ανώνυμοι και ενημερώθηκαν.
- ☐Κάθε πίνακας και γράφημα έχει τίτλο και πηγή.
- ☐Δηλώνω τους περιορισμούς.
- ☐Κάθε πηγή του κειμένου υπάρχει στη βιβλιογραφία.
- ☐Το κείμενο διαβάστηκε από ένα άλλο μέλος της ομάδας για λάθη.